

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban lévőre:	
Egész évre	10 kor.
Hogyedévre	6 "
Helyben házas hordva:	
Egész évre	20 kor.
Hogyedévre	5 "
Világos postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Hogyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétidő és
ünnepek utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kitérteket visszadásként
vagy megfizetésre nem vállalkozik.

Hirdetések és hirdetések a
kiadóhivatalban intézendők.

Magyar német ára 3 fillér.

NAGYVÁRAD, április 2.

Felekezeti munkakör.*

Kényes dolognak tartják, beleszólni a vallásfelekezeti viszályokba, de lehetetlenség az allddeutsch mozgalmakat megbírálni, ha röviden nem irok azon német-lutheránus térítésekről, melyek az osztrák tartományokban »El Romától« (Los von Rom) hangzatos jelszó alatt megindultak. Két hatalmas német erőnyilatkozat dolgozott e tekintetben: a »Gustav Adolf Stiftung« és az »Evangelischer Bund.«

Midőn első röpiratomban (a pangermán egyletekről általában) a Gustav Adolf egyletnek németnemzeti irányát fejtegettem, nagy kavargás történt a zöldszász táborban. Azt mondják, kigyót-békát kiáltott reám a »Kronstädter Zeitung.« Sebaj, szórta az átkait évekig az egész magyarságra, a reám dobált »békanyálat« (Bartha M. szerint) büszkén elviseltem én is.

Hát nem németnemzeti intézmény a Gusztáv Adolf-egylet?

Az 1832. nov. 29-én a »Leipziger Tageblatt«-ban kiadott fölhívás, mely a reformáció nagy emberének, Gusztáv Adolfnak emelendő emlék részére pénzügyűjtést nyitott; az 1842. szept. 16-ikán megtartott előértekezlet előtti fölhívások, bár nyugodt humánus hangon szólnak, céljuk megvalósítása ügyében, de a németnemzeti jelszavak, német érzelmi egység stb. kiolvasható a sorok között.

Olvasható bárkitől a Gusztáv Adolf-egylet braunschweigi königsbergi és kölni nagygyűléseinek évkönyveiből is, mennyire dominál a nyilvános és nem nyilvános gyűléseken a németnemzeti hangulat. Schaarschmidt igazgató braunschweigi beszédét végig hallgatták ugyebár a kiutazott erdélyi szász papok? Ott van az 59. lapon:

»A Gusztáv Adolf-egylet lényeges nemzeti faktor, mert a hol a némettség veszélyben van, ott közbelép.«

Azon a gyűlésen Hartung ülési jegyző mondta ki határozottan, hogy becsületére válik az egyletnek, hogy a németnemzeti egyletek közé sorolják s a 65. lapon (1899. Bericht) bizony nem az általános protestáns felfogást hirdeti, midőn lelkesülten felkiált:

»Nem a protestantizmus magában, de a német protestantizmus, német kereszténység, mely Isten ígését s az egyház rendjét megnémetesítette, melyben a német szellem, német szív, a nyelvben nyer kifejezést.«

Vajjon miféle gondolatok vezették azon a gyűlésen a szebeni képviselőt, midőn örömmel emelte ki, hogy az erdélyi szász

* Mutatvány Hangay Oktáv »Harca a magyarságért« (Az Allddeutsch-szövetség) című felhívást keltő politikai művéből.

papok nincsenek oly rossz anyagi helyzetben, miszerint a magyar államsegélyt elfogadni kényszerítvük, mely őket az egyházon kívüli függésbe s rendőri felügyeletre szoritná? (1899. Bericht. 184. lap.)

A königsbergi 53. nagygyűlés Bericht-jén is végig vonul a németnemzeti hangulat; hivatkozás van az osztrák vallási zavarokra, hol a némettség allddeutsch fölháborgása, ezekre menő hiveket hozott a német-lutheránus egyháznak. A gyűlésen határozott hangok hallatszottak a Gustav Adolf-egylet konfessionális jellegéről, vajjon a protestáns felekezetek melyikének tiszta jellegét viselheti? De bár kimutatások közöltettek a lutheránus és református egyházak segélyösszegeiről, nem lehetett letagadni, hogy p. Ausztriában 10:1 viszonyban több segélyt kaptak a német-lutheránusok.

Egy helyütt emlegetik, hogy a G. A. egylet régente nemzeti korlátokat nem huzott, — másutt kikelnek azért, hogy magyar helynevek szerepelnek a segélykérésekben. Szarvas község ünnepélyén magyar és tót prédikációk voltak, — miért nem volt német? Kérde a Bericht.

A magyar viszonyokra nézve örvendenek, hogy a kormány azon rendelete, miszerint a hazai egyházak külföldi segélyezése, csak miniszteri ellenőrzés útján történhet, — a Gusztáv Adolf-egylet nem terjesztette ki.

Beszélt Königsbergben tüzes német szavakkal Herfurth brassói dékán is; nem panaszkodott, sőt büszkén hozta fel, mennyire virágozik (elnyomatásuk mellett?) az erdélyi szász lutheránus egyház, mely ime »egy jól tagozott testet képez, 250 községből ép annyi pappal s templommal, 250 népiskolával s 700 tanítóval, új közép- s felső iskolákkal.« (Bericht 1900. 223. lap.) Persze azért segítséget kér s bár a magyar anyaföldről egy szóval se emlékezik meg a népes gyűlés előtt, bár párhuzamot szaval a német lovagrend bárczasági és poroszöldi nemes működéséről, mint valami szegény fulladozó kiált oda a königsbergiekhez:

»Testvérek az északi Ostmarkon ne feledkezzetek meg a legdélibb Ostmarkról!«

De máshonnan is felcsapott a németnemzeti hullám a »tiszta felekezeti« nagy gyűlésen. Pechmann brazíliai lelkész képviselte a brazíliai német telepeket, melyek a brazíliai kormány jólelkűségét maholnap ugys »külön német állam« követelésével hálálják meg. Ez a pap büszkén mondotta, hogy ők Braziliában németebbek az európai németeknél s hiveinek örömét tolmácsolta, a német császár beszéde fellett, melyben a »nagyobb Németország« megoltalmazását fogadta meg caesari szavaiban.

Az 1901-ben Kölnben tartott nagygyűlés, melyen az erdélyi szászokat Gus-

beth rozsnyói pap s a magyar evang. egyházat Baltik püspök képviselte, behatóbban foglalkozott az ausztriai »Los von Rom« mozgalommal, közös munkálkodást ígér az »Evangelischer Bund«-dal s örömet fejezi ki, hogy »német nemzeti érverés« érezhető ki az osztrák áttéréseknél. (Bericht 1901. 30. lap.)

Itt bontódik ki tehát első ízben nyíltan a valódi lobogó!

Hartung pap ugyanis jelentésében (46 lapon) kötelességeket sorol fel a németnemzeti egyletekkel szemben, ajánlja a Schulvereint, az Allddeutscher Verbandot, melyekkel jórészt ugyanazon munkakörben mozognak. Mert, mint mondja, az evangélikus egyház ma még »nagyobb ápolója a német iskolának külföldön s a némettség leghűbb őrszelleme.«

Belejut a Gusztáv Adolf-egylet is azon német egyletek érzelmi szövetségébe, melyeknek a nemnémet nemzetek elleni működését, szakadatlan magyarelles ki-rohanásait, semmiféle fogásos szólásmóddal többé letagadni nem lehet. A kölni nagygyűlés jelenvolt tagjai, nem emeltek szót Hartung pap allddeutsch izü fejtegetései ellen; senkinek se volt aggodalma, hogy a 30-as években zászlóra irt, humanus egyházi czélokra buzdító jelszót:

»Mindenekkel jót tegyünk, kivált pedig a mi hitünknek cselédeivel (Galat. 6. 10.)« elfogja burkolni maholnap az allddeutsch egoismus.

Ha az Ausztriában eddig történt vallási áttéréseket összegezzük, egyet még a német-lutheránus iratokból is konstatálni lehet: hogy a mozgalom politikai okokból s nem vallási meggyőződésből indult ki. Az allddeutsch szövetség emberei voltak a talajkészítők, az evangélikus szövetség a magvető, a Gusztáv Adolf-egylet az arató, s gyűjtő és a szent Allddeutschland a magtáros gazda. A berlini allddeutschok és az orsztrák »Allddeutsche Vereinigung« reichsráti képviselői (Woff, Iro, Schönerer, Eisenkolb stb.) között régi barátság, s programmszerű egyetértés volt. A szövetség nagy gyűléseiből kitűnik, hogy azoknak épen az osztrák képviselők voltak legradikálisabb szóvivői, s nem egyszer valóságos hazaáruló kifakadásokban törtek ki. »Lieber Landesverrath und Hochverrath, als Volksverrath« — volt rendes mentegető frázisuk. A leipzig allddeutsch nagygyűlésen dr. Tschan és dr. Schalk bécsi reichsráti képviselők vettek részt, hol kijelentették,* hogy a legközelebbi osztrák költségvetési vita alkalmával, autentikus szövegben ki fogják fejteni Schönerer programját. (Linzi pontok). Be is váltották ezen ígretüket s Bareuther osztrák alld. képviselő beszéde teljesen bebizonyította, hogy a berlini és bécsi allddeutschok egy nyomon járnak. Jellemükhöz tartozik a ma-

* Alld. Blätter. 1901. 45. szám.

gyarság kiméletlen gyűlölete, mely az »Ostdeutsche Rundschau« hasábjain napirenden van és céljuk is egyezik: Ausztria szétrombolása s a romboló tényezők hathatós elősegítése. A berlini és bécsi alldeutschok is egyeztek az Alldeutschlandhoz áthidaló javaslataikban, hogy a közös vámterületet elvetendő s helyette Németországgal való közös váms kereskedelmi szövetség létesítendő, mely végre a teljes német-osztrák-magyar vámu-nióhoz (Zollbund) vezetne; hogy a német nép minden idegen »tehát zsidó befolyástól is« menten tartandó, s a katolikus vallástól eltérítendő. Ez utóbbi feladatot főleg azért vették műsorukba, hogy az »új német birodalom« vallási egységben is legyen, s ne függjön Rómától. Világos ez dr. Eisenkolb képviselőnek az égeri alldeutsch pártgyűlésen* elmondott beszédéből is:

»Mi ezen mozgalomnak teljes végső eredményét akarjuk megérni, azért a mozgalomnak gyorsabb ütemben kell történnie. Ameddig mindnyájan nem váltunk el Rómától, addig a Németországgal való szűkebb organikus egyesülésünk lehetetlen.«

1897. decz. 10-ikén, a bécsi egyetem udvarán csoportokba verődött német nemzeti diákok kiáltották ki először, hogy a katolikus vallással szakítani kell. Kiáltották pedig ezt, — mint maga a németországi téritő Bräunlich lutheránus pap kifejezte** — csak is »Alldeutschland nevében.« Alig két nappal később tartotta az osztrák alld. párt népgyűlést, hol Schönerer végleg kiadta a jelszót a szakadásra s a későbbi gyűlések Bodenbachban már a tömeges áttérések folyamatában történtek. A jelszavak azonban sokat nem végezhettek, a »Los von Rom« kiáltásokba belevegyült a »Los von Österreich« és a reichsrathban is, a radikális alld. képviselőktől nyíltan kizudított »Hoch Alldeutschland, Hoch Hohenzollern!« — jelszavak, erősen bevilágították az ugynevezett »vallási mozgalmakat.«

Valamint eddig a berlini Alld. szövetség, ugy most a lutheránus szövetség (Evang. Bund) kezdte az osztrák erjedés főhelyeit elárasztani röpirataival. Könyvkiadói a leipzig-i Braun s a müncheni Lehman cég, tehát ugyanazok, kik a Habsburgellenes és temérdek magyar-gyűlölő röpiratokkal üzték s üzik a jámbor gseftéket. Ha az ember ily röpiratot kezéhez kapott, egy ajánló kártya volt mellékelve:

»Kedves német törzsrokon! Németnek lenni, annyi mint lutheránus lenni,* Heil Alldeutschland! Treu deutsche Grüsse!«

Hogy az Everling, Bräunlich, Sommer, Becker stb. németbirodalmi luth. papok által kiadott röpiratok, a katolicizmus ellen minő gyalázatos kifakadásokat tartalmaztak, azt még a türelmesebb protestáns egyházi sajtónak tiltakozásai is bizonyítják. Az osztrák hatóságok a fent említett »téritő« urakat az ország területéről kiutasították s hogy alldeutsch politikai háttérből eredt munkájukat maguk a protestáns lapok is miként ítélték meg, az főleg az »Allg. Evang. Kirchenzeitung«

* Lásd Ostdeutsche Rundschau 187. sz.

** B äunlich. Die neueste kath. Bewegung. Brauns Verlag.

*** Huttenjelszava: deutsch seyn heysst lutherisch seyn.

és a prot. Deutsche Adelsblatt hasábjain (1900—901) több helyütt olvasható. Ez utóbbi az »Evangelischer Bund«-ot támadja:

»Ez a harciba politikai áramlatokkal lépett, melyek a demagóg izgatást elitelendő módon üzik s nemcsak a positiv egyházak, hanem a dinasztiai fennállását is, komoly veszélyekkel fenyegetik. A tőle (a Bundtól) használt fegyverek nem az igazság fegyverei, azok véleményünk szerint sem keresztényiek, sem evangéliumiak, sem nem előkelők.«

Nem tartozik ezen könyv céljához, hogy ama mozgalmakkal részletesen foglalkozzam, csak azt kívánom kimutatni, hogy az alldeutsch politikai agitációk s a német lutheránus téritési munkáknak Ausztriában, párhuzamos és legtöbbször egybevágó céljaik vannak. Hogy az Evangelischer Bund és a berlini alld. szövetség emberei, a németországi fiókegyleti estélyeken együtt hallgatják a magyar szidalmazását, az ugy is kitűnik az Alld. Blätter 1900. 16. s egyéb jelentésekből is. Maguk az osztrák protestánsok is megrestelték a dolgok illetén menetét s az 1901. november 5-én tartott synodus határozatának 1. pontjában nyilatkoztak:

»Die evangelische Generalsynode A. B. als eine rein kirchliche Körperschaft findet es nicht in ihrem Wirkungskreis gelegen, über die in der römisch-katholischen Kirche entstandene »Los von Rom-Bewegung« zu urtheilen, soweit dieselbe politischen Beweggründen entspringt und von solchen genährt wird.«

Restelhetne ezt annál inkább, mivel az osztrák alldeutschok pángermán szélsőségei között, nyílt harcot kezdenek »a zsidó-keresztény bibliazellemmel« s a német népvallásnak nem a »ráerőszakolt keresztény vallást«, hanem a régi törzsökös germán vallást akarják.* A keresztény vallást következetesen »zsidó-kereszténynek«, a katolikus papokat »zsidó-keresztény papoknak« nevezi s lelkesül az ösgermán Wodánhitért.

Wigala weja! A Wagner-féle muzsikához, tehát lesznek nemsokára ösgermán áldozatnékek a villámisten Donárhoz, hogy sujtsa agyon az »undeutsch« népeket! Valóban titkos káröröm foghat el így minden nemnémetet, midőn érzi az alldeutsch ferdeségek vallás-erkölcsi csődjét. Maga az alldeutsch szövetség is összezerzenhet, ha látja a rut daganatokat Németország társadalmi testén, melyeket nagyrészt ő okozott. A »Heimdall« alldeutsch urai nemrég egy röpiratot ajánlanak »A német Jézus«-ról. Mindenben jelent meg »Ein deutscher Jesus von Georg Reinhard. 10 Stück für 2 Mark!« Mit szól ehhez majd Wittenberg?

* Freie Deutsche Schule 1898. 17. sz.

Apponyi nyilatkozata.

A halasi 250 tagu küldöttséget tegnap délelőtt 12 órakor fogadta Apponyi Albert gróf házelnök, aki elé a küldöttséget Babó Mihály halasi képviselő vezette. A fogadtatásnál az egész függetlenségi párt jelen volt.

Babó Mihály utalt Apponyi fényes multjára, mondván, meg vagyunk győződve, hogy az a hazafias tűz, mely bennünk ég, Apponyiban hatványozottabban lobog.

Apponyi Albert válaszában megköszönte a nyilvánult bizalmat és kijelentette, hogy nem tudja, mikor érkezik el az a perc, mikor kénytelen lesz a semlegességből kilépni, hogy azon álláspontot, melyet elfoglal, kifejttesse. Biztosíthatja a küldöttséget arról, hogy él lelkében a szabadság és az alkotmányosság iránti törhellen érzés és hogy mindazzal rokonszenvez, mindazt előmozdítja, ami az alkotmányosságot és szabadságot védeni kész. Miután a küldöttség is alkotmányos jogát jött gyakorolni, ilyen értelemben szívesen fogadja tisztelgését. (Lelkes éljenzés).

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, április 2.

A tegnapi ülésen Feilitzsch Arthur báró bepanaszolta a pénzügyi bizottságot, hogy egy irásban beadott indítványát tárgyalás nélkül elutasította. A mai ülésen Tallián Béla elnök bejelentette, hogy abban az ügyben félreértés történt. Feilitzsch Arthur báró újból beadta az indítványát és azt a pénzügyi bizottság tárgyalni is fogja.

Neményi Ambrus beterjesztette a pénzügyi bizottság jelentését az új indéméntről.

Boda Vilmos jelenti a Háznak, hogy miután a benyújtott interpellációjára magán uton megnyugtató választ kapott, ő azt visszavonja.

Ugron Gábor szerint a nyilvánosan előadott interpellációnak csak az a helyes elintézése, hogyha nyilvánosan ad rá választ a miniszter. Magán uton nem szabad az interpellációt elintézni.

Az elnök kéri a képviselőket, hogy máskor ha törlik az interpellációt, értesítsék arról az elnök útján a Házat is.

Hamisított rendelet.

Gáll Sándor napirend előtt szóla fel Wickenburg államtitkárnak a lapokban közzétett rendelete ügyében, mely a vasuti kocsi túlszofaltsága ellen intézkedett, s két héttel előbb rendeli bejelenteni a tömeges utazásokat.

Láng Lajos kereskedelmi miniszter kijelenti, hogy ilyenmő rendeletet sem az államtitkár, sem senki nem adott ki.

Ugron Gábor: Tessék üldözni a hamisítást.

Gáll Sándor tudomásul veszi a választ, de kívánja, hogy a hamisítóval szemben alkalmazák a megtorlás eszközeit.

A katonai javaslatok.

A Ház ezután folytatta a katonai javaslatok tárgyalását.

Jankovich Béla 3 perczig tartott beszédében indokolta, hogy nem tartja szükségessnek a létszámemelést, mert sehol sem lát háborus tendenciát. (Helyeslés.)

Hegedűs Károly szerint az ellenzék nem hiába ismétli minduntalan a nemzet alkotmányos jogainak előadását. Indokolja, hogy mért nem fogadja el a javaslatot és végül határozati javaslatot nyújt be.

Hilberth Károly, Győr városának képviselője szintén a javaslat ellen beszélt. (Helyeslés.)

Horváth Gyula: A házszabályokhoz kérészt. Putnoky Mór tegnap határozati javaslatot nyújtott be és miután erről a napirendnyomtatvány nem tesz említést, kéri ezt kijavítani.

Elnök: Tudomásul veszem a bejelentést és intézkedem.

Zboray Miklós: Mértföldmutatónak tekinti a katonai javaslatokat, a melyeken tul a nemzet nem mehet. Eddig és ne tovább. Kell végül egy határnak lenni. Nem fogadja el a javaslatokat, mert utját akarja állani a végnélküli megterhelésnek. Vitatják és állítják, hogy az ellenzék nem hivatkozhatik a nemzet több-

ségére. A kormányt okolja, ha az ex-lex be-következik.

Szünet után **Molnár Akos** figyelmet keltő beszédet mondott a katonai javaslatok ellen. Beszéde keretében érdekesen világította meg a hadsereg pazarlását, fogyatékoságait. Támadja a ríktó színű egyenruhákat. Kifogásolja a katonatisztek nagyszámú költséges lótarítását. Míg a közlegénységnek zupát főznek reggelre, amely oly rossz, hogy a csatornába kerül! Bort adnának inkább e helyett, s ez segítene borfogyasztásunkon. Kifogásolja a mai előléptetési rendszert. Nevetségesnek tartja, hogy a magyar katona egy előtte ismeretlen nyelven kénytelen rapportra állani. A magyar vezényleti nyelv nem feyelmi, hanem csak szolgálati kérdés. A magyar vezényleti nyelv nemzeti erkölcsi erő. (Igaz! Ugy van! a szélsőbalon.) A magyar vezényleti nyelv a harccképességet is emelné, a közvetlenségével.

A magyar katona most csak egy vak gép, melynek katonai önértékét nem akarják felkelteni. A magyar nemzeti hadsereg nyelve csak magyar lehet s hogy még nem az, ez merő törvénytelenység. A hadseregben, mint az államszervezet egyik részében a magyar nyelvnek kell az uralkodónak lenni. A királynak nem szabad ettől idegenkednie, mert nem alkotmányos dolog, hogy az uralkodó, a nemzet nyelvét háttérbe akarja szorítani. Tul-tengése ez a felségjogoknak. (Ugy van! a szélső-balon.)

Holló Lajos: Visszaélés! Valóságos törvénytelenység!

Molnár Akos: van arra példa, hogy egy szabad nemzetnek féltetnie kellene a nyelvét a királytól? Még a 67-es alapon is lehetetlen hadseregünkben a német nyelv alkalmazása.

A magyar nemzeti állam kiépítése addig csak humbog és frázis marad, míg a magyar nemzetnek, a magyar nyelvnek a hadseregben is meg nem adatik az érvényesítése.

Holló Lajos: Addig nem is leszünk állam!

Molnár Akos: hivatkozik a világ első katonájára, Napoleonra, a ki azt mondotta, hogy a háború 1/3 részében erkölcsi rugók biztosítják a sikert, a győzelmet. Ezt nálunk még most sem akarja megérteni a király. Elég volt már a hip-rojaliskodásból, a királyi felségjogokat nem szabad túlságosan ki-erjesztetni a nemzet jogaival szemben.

Elnök: Nem tudom, jól értettem-e a szónokot, de a király személyét a vitába belevonni nem szabad. (Zaj a szélsőbalon.)

Várady Károly: Közjogi fejtegetésben szabad.

Molnár Akos megismételi, amit mondott.

Elnök: nem utasítottam rendre a képviselő urat, csupán felvilágosítást kértem.

Molnár Akos nem fogadja el a javaslatot, hanem határozati javaslatot nyújt be a magyar vezényleti nyelv alkalmazása iránt. (Elnök helyeslés a bal és szélsőbaloldalon.)

Nagy léghajó-szerencsétlenség a fővárosban.

A fővárosban tegnap reggel súlyos léghajó-szerencsétlenség történt.

A **Magyar Aero Club**, mely a léghajós sport művelését tűzte ki feladatául, minden hó 2-án felszállást rendez. Egy ilyen felszállásnak kellett volna tegnap is megtörténnie, a Klubnak **Turul** nevű léghajóján. Az előkézöltek erre nézve meg is történtek a lipótvárosi gázgyár telepén. Reggel nyolcz órakor a felszállásra készen állottak ifjabb **Tolnai Lajos**, a meteorológiai intézet tisztviselője és az Aero-Klub alkormányosa, továbbá **Kubik Gyula** föld-birtokos, **Kubik Béla** országgyűlési képviselő öcsese, **Ordódy Pal** földbirtokos és **Král Sándor** hu zsefőhadnagy. Az idő a felszálláshoz nem volt alkalmas. Tegnap reggel erős szél fújt.

A szél erősen hányta a **Turul** léghajót és a katonák alig tudták a köteleket tartani. Alig szállottak be az utasok, **Tolnai, Král, Kubik** és **Ordódy**, a szél kikapta a katonák kezéből a köteleket és most a léghajó, még a jel kiadása előtt felfelé kezdett szállani. Alig voltak a földtől száz méternyire, a szélről erősen hányatott léghajó beleütközött a **Visegrádi-**

uton levő **Vulkán-gyár** magas keményébe. **Ordódy** látván a veszedelmét, kiugrott a léghajóból a gyár tet-jére, ahol azonnal eszméletlenül terült el. **Král** főhadnagy nem vesztette el lélekjelenlétét, felkuszott a köteleken a léghajóig és kardjával léket ütött rajta. A gáz erősen kezdett kitúdulni és a léghajó óriási gyorsasággal ereszkedett alá a **Vulkán gyár** udvarára. Itt a léghajó a földhöz csapódott az utasokkal együtt, akik többé-kevésbé megsérültek, de egyik se súlyosan.

Ordódyt a munkások ezután lehozták a háztetőről és azonnal a mentőkért telefonáltak. — **Ordódy** nem nyerte vissza eszméletét és a mentők ilyen állapotban szállították **Dollinger** klinikájára. Az orvosok koponyacsonttörést és agyrázkódást és azonkívül a testén több zúzódást konstatáltak. **Ordódy** állapota életveszélyes és felépülésére nem sok a remény.

Tolnai és **Kubik** jelentéktelen zúzódásokat szenvedtek, míg **Král** főhadnagy sérülései súlyosabbak, de nem veszélyesek.

Városi közügyek.

Nagyvárad város közigazgatási bizottságának ülése.

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága tegnap délután tartotta rendes havi ülését, amelynek lefolyása következő volt:

Beöthy László főispán elnökölt, s jelen voltak: **Rimler Károly**, **Bordé Ferencz**, **Dúsz László**, **dr. Baróthy Akos**, **dr. Grám Károly**, **Papp Miklós**, **Sipos Orbán**, **dr. Nagy Géza**, **dr. Hoványi Géza**, **Miskolczy Barna**, **Mihelyi Adolf**, **Varró Domokos**, **Frankó Endre**, **Szokoly Tamás**, **Eleméry Ferencz** jegyző.

Bordé Ferencz főjegyző felolvasta a polgármester havi jelentését, amelyből közöljük a következő érdekesebb adatokat:

A közegészségügyi állapot márczius hóban kedvezőtlen volt, mert a kanyaró betegülési esetek száma annyira növekedett, hogy a márczius hó 20-án tartott közegészségügyi bizottsági ülésen a betegség járványos jellegét kimondani kellett s mivel a betegülések legnagyobb számban az elemi iskolák és kisdudodákba járó gyermekek között mutatkoztak, **Olaszi** és **Ujváros** részeken az összes óvodák és elemi iskolák április hó 15-ig terjedőleg bezárattak.

Kanyaró megbetegülés összesen 223 esetben volt bejelentve, ebből **Olaszira** 132, **Ujvárosra** 82 esik. Meghalt 4, ami a betegség enyhe és szelid lefolyását igazolja és tekintve, hogy a betegülések száma márczius hó utolsó napjaiban csökkent, remélhető, hogy a ragály járványos jellege rövid idő alatt megszűnik és április 15-én az iskolák megnyithatók lesznek.

Vörheny 15 esetben 2 halálalással, a ronszoló toroklob 22 esetben 4 halálalással fordult elő. A **Szent László** járványkórházban jelenleg 27 beteg áll kezelés alatt.

Uralk dő kór márczius hónapban a légzőszervek hurutos bántalmai voltak; tüdő és hörglobban elhalt 29, tüdő-gümőkórban 10 egyén.

Született márcziusban 146 gyermek, 77 fiú, 69 leány. Elhalt összesen 114 egyén, 60 férfi, 54 nő. A szaporodás tehát 32, illetve az idegenek leszámításával 56.

Városrészek szerint a halálalások így oszlanak meg: **Ujváros**on 28, **Olasziban** 25, **Váralja-Velenczen** és **Csillagváros**on 24, a kórház kaban 37. A gy-rmekkórházban 31 beteget ápol-tak, s meghalt 3.

Az állategészségügy szintén kedvezőtlen volt, 2 udvarban 4 szarvasmarhán a ragadós száj- és körömfajás állapotot meg s e miatt a községi zárlatot elrendelni s a vásárokat hasított körmű állatokra nézve betiltani kellett.

A közbiztonsági állapotok jónak mondhatók, a közbeesett országos nagyvásár is a munkások bérmozgalma dacára nagyobb bűneset nem fordult elő. **Lopás** 34, sikkasztás 1, zsarolás 1, hamis pénz forgalomba hozatala 3, jogtalan el-sajátítás 1, hatóság elleni erőszak 1, vagyon rongálás 2, súlyos testi sértés 6, könnyű testi sér és 13 esetben volt bejelentve. Letartóztat-tak 89 egyént, ezek közül eltoloncoltak 78 at.

Kihágás 136 esetben fordult elő. 1 öngyilkosság s 1 véletlen szerencsétlenség történt, továbbá 4 rendbeli munkás mozzalom zajlott lett Nagyváradon, nevezetesen a férfi szabók, lakatosok, varróleányok s az építési napszámok sztrájkja, ezek — egy pár kisebb kihágást leszámítva — békésen folytak le.

A közadók befizetése kedvező volt, amennyiben 6333 kor. 61 fillérrel több folyt be, mint a mult év megfelelő időszakában. Befolyt pedig:

kincstári adóban — —	30859 kor. 19 fill.
kincstári kamatban —	844 > 06 >
betegápolási pótdobban	1096 > 53 >
betegápolási kamatban	15 > 80 >
hadmentességi díjakban	388 > 94 >
hadmentességi kamatokban	7 > 04 >
házas adóban — —	120 > — >
agrár kölcsönben — —	462 > 76 >
agrár kamatban — —	19 > 02 >

mely összegek a kir.adóhivatalba utaltattak be. Törvényhatósági utadoban 2555 kor. 05 fillér, kamatban 64 kor. 96 fillér folyt be.

A kapitányi hivatal, mint I. foku iparhatóság márczius hóban kiadott 27 új iparigazolványt s ugyanezen időben megszünt két ipar-üzlet.

Beszámol még a polgármesteri jelentés a teljesített közmunkákról és az egyes hivatali ügyosztályok tevékenységéről.

A jelentést tudomásul vették.

A bizottság féléves jelentése.

Ezután előterjesztették a közigazgatási bizottság féléves jelentését, amelynek statisztikai részén kívül, érdekesebbek azon kívánalmak, amelyek teljesítését a jelentés kapcsán kéri a bizottság a kormánytól. Erdekesebb kérelmek a következők:

A cselédek után fizetett gyógyköltségekre nézve kéri a bizottság, hogy a mai méltánytalan eljárás helyett akként módosítsassék a cselédartó gazda kötelezettsége, miszerint csak azon esetben legyen köteles a gazda a gyógyköltséget fizetni, ha az illető cseléd legalább 3 hónap óta szolgál nála.

Ujból rámutat jelentésében a bizottság a nagyvárad—szegedi vasuti közlekedés helytelen beosztására, amely mellett még a vármegye nagyobb közs-g-ait, pl. Szalontát és Sarkadot sem lehet egy nap alatt megjárni. Kéri a minisztert, hogy a vonatok gyorsítása és a Nagyváradról délelőt induló vonat korábbi indítása által a bajokat orvosolja a miniszter.

A féléves jelentést a közigazgatási bizottság elfogadta.

A kereskedelmi miniszter leiratban értesíti a közigazgatási bizottságot, hogy a város által a közutak rendezésére kért 5000 korona segélyt nem adja meg. — Tudomásul vették.

Rimler Károly előterjesztésére, a közigazgatási bizottság felterjesztésben ajánlja a belügyminiszternek, hogy **Kiss László** helyére **Konrad Gyula** okl. jegyzőt nevezze ki a nagyvárad állami anyakönyvi hivatalhoz helyettes anyakönyvvezetővé.

Öz. **Ember Emánnel**né kérelmét, gyógy-szertárának **Hegedüs** Rzsőre leendő átruházása iránt, pártolólág terjeszti fel a belügy-miniszterhez a közigazgatási bizottság.

A bezárt „zugiskolák“.

Hosszabb vitát keltett **Sipos Orbán** kir. tanfelügyelő előterjesztése a rendőrkapitány által bezárt három talmud iskola ügyében.

A rendőrkapitányi hivatal három talmud thóra iskola helyiségét rendőrileg megvizsgáltatta s azokat rondáknak, bűzőseknek és az egészségre ártalmasnak találták. Ez alapon mint zugiskolákat, a rendőrség bezáratta azokat.

Egyik iskola vezetője felebezéssel élt a betiltás ellen, **Fuchs** főrabbi pedig a budapesti közvetítő irodához fordult közbenjárásért, a rendőri véghatározat megváltoztatása iránt. Ennek az eredménye az, hogy a vallásügyi miniszter jelentést kívánt az ügyről s az iratokat II. foku határozat hozatala végett leküldte a közigazgatási bizottsághoz.

A kir. tanfelügyelő javasolta, hogy a főkapitány határozatát oldják fel s utasítsák a

rendőrséget, hogy a helyiségeket a városi főorvos közbejöttével vizsgálja meg s állapítsa meg, hogy azok alkalmatlanok-e és hozzon új határozatot. A bezárt iskolák nem zugiskolák, hanem hitközségi engedéllyel állanak fenn, vallásoktatásnál egyebet nem tanítanak. A tanköteles növendékek azonban eltávolítandók ezen iskolából s hatósági felügyelet alá helyezendők közrendészet tekintetéből.

Rimler Károly elfogadja a határozati javaslatot.

Beöthy László főispán helyesli a bezárás kimondó rendőri véghatározat megváltoztatását, de fel kell hívni az egyházi hatóságot, hogy tanköteles korban levők ne legyenek az iskolában. Közrendészeti és közegészségi tekintetben pedig a kapitányi hivatal intézkedjék.

A közigazgatási bizottság a bezárás feloldotta s kiadta az ügyet a kir. tanfelügyelőnek, hogy az egyházi hatóság közbejöttével állapítsa meg: tanítanak-e ott mást is, mint vallást s tanköteles korban levők járnak-e oda? A főorvos pedig közegészségi tekintetből vizsgálja meg a helyiségeket.

Néhány apróbb adóügy elintézése után a közigazgatási bizottság ülése véget ért.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Apr. 5. Közlegelő birtokosok közgyűlése d. e. 9 órakor a régi városházán.

April 5. A tisztviselők Otthon-ának közgyűlése d. u. 4 órakor.

Apr. 18. Kath. Szabad Liceum záróünnepélye.

* Az olaszii plebánia templom építése. Nagyváros tanácsa, mielőtt megadná az olaszii r. kath. templom építésére az engedélyt, véleményezés végett kiadta a I. sz. püspökség, mint kegyur által bemutatott terveket a szépművészeti és közlekedési szakbizottságnak. Tekintettel az ügy sürgős voltára, a bizottság ma, pénteken, április hó 3-án délután fél 5 órakor ülést tart a templom építése tárgyában.

* Athelyezések. Az igazságügyminiszter *Iványi* János nagyváradi városi királyi járásbírói aljegyzőt, s *Kádár* Gyula belényesi járásbírói irnokot a nagyváradi kir. törvényszékhez, dr. *Poyndár* Sándor nagyváradi kir. törvényszéki aljegyzőt pedig a nagyváradi városi királyi járásbíróshoz helyezte át.

* Nincs több államsegély. A városi szőlőtelep kezelése és fenntartására eddig a földmívelési miniszter 4000 korona évi segélyt nyújtott, hogy ezáltal a telep haszon nélkül adhassa a szőlőgazdáknak a telepítéshez szükséges vesszőket, oltványokat. Az elmúlt évben azonban elmaradt ez az államsegély. A város felterjesztésére a miniszter engedékenyebb lett, de csak addig, hogy ezáltal még megadja a 4000 kor. segélyt, de kijelenti, hogy utóljára. Gondoskodjék, ugymond, a város az oltványok olyan értékesi éséről, s jövedelmező kezelési módról, hogy a szőlőtelep fennállása államsegély nélkül is biztosítva legyen. Ez elég kerekén van mondva!

* Uj magyar nemes. A hivatalos lap tegnapi száma jelenti, hogy a király dr. *Janny* Gyulának, a magyar korona országai Vöröskereszt-egylet Erzsébet-kórházában működő főorvosnak a közegészség terén szerzett érdemei elismerésül, a magyar nemességet díjmentesen adományozta.

* Törlés az ügyvédek lajstromából. A nagyváradi ügyvédi kamara közhírré teszi, hogy *Fassie* Tódor ügyvéd belényesi lakos, elhalálása következtében az ezen kamara által vezetett ügyvédek névjegyzékéből töröltetett, s iródjája gondnokául *Benedek* László belényesi ügyvéd rendeltetett ki.

* A pápa mint keresztapa. Egy párisi lap szerint a pápa elhatározta, hogy minden római gyerekeknek, aki márczius 3-ikán, az 6 pápai jubileumának a napján született, keresztapja lesz s valamennyit illően megajándékozza. Rómában a napi születések átlaga 25 s a pápai kincstárnok ehhez is tartotta magát. Nagy volt azonban az 6 bámulata, mikor nem kevesebb, mint 93 márczius 3-ikán született gyermeket jelentettek be. Több oldalról azt tanácsolták neki, hogy vizsgáltsa meg a dolgot, mert nagy ravaszok a taliánok, de a kincstárnok ebbe nem ment bele s elfogadta mind a 93 gyermeket. Vannak köztük ikrek, sőt hármasok is.

* Halálozás. Részvétellel értesültünk *Jezerniczky* Dénes berettyó-újfalui főszolgabíró gyászáról. Neje *Milye* Erzsébet, Milye Gyula kir. táblabíró leánya csütörtökön virradóra hosszas szenvedés után meghalt. A közliszletben álló urnát öt kicsi árvája siratja. A fiatal urnó holttestét ma, pénteken szállítják Nagyváraadra, hol a Milye család sírboltjába helyezik örök nyugalomra.

* A kövezési munkák kiadása. Nagy versengés volt az elmúlt év végén a körül, hogy az 1903. évtől kezdve hat évig kivélkésztessék Nagyváros város az utcai kövezési munkákat. Engel a régi kövező és Perlesz József új vállalkozó állottak egymással szemben s a pótajánlatok figyelembe vételével Perlesz József lett a győztes és a közgyűlés neki adta ki a munkálatokat. A közgyűlés határozatát azonban Spitzer és társa megfélebezték, a miniszter azonban a felebbezés figyelmen kívül hagyásával jóváhagyta a törvényhatóság határozatát.

* Élőképek a műtárlaton. Elénk emlékeztében van még mindnyájunknak az élőképek azon gazdag sorozata, melyet a műkedvelők a Szigligeti-színházban bemutatnak. Hasonló életképek lesznek láthatók szombaton a műtárlat d. u. 6 órakor kezdődő theatestélyén. Az élőképek szereplőinek névsorát és ezen élőképek ünnepély részleteit lapunk legközelebbi számában fogjuk ismertetni.

* Kossuth Lajos arcképe. Nagyváros város törvényhatósága elhatározta, hogy közgyűlési terme részére megfesteti *Kossuth* Lajos hazánk nagy fiának arcképét s egy bizottság kezébe tette le az ügyet. A kiküldött bizottság már egy ízben kimondotta, hogy *Endrey* Sándor jónévű festővel, aki nagyváradi születésű, óhajtja megfestetni a képet. Tegnap délután újból tanácskozott a bizottság a kép dolgában. Rimler Károly polgármester elnökölt s dr. Hoványi Géza, Rácz Mihály, Szokoly Tamás, Bordé Ferencz és dr. Dóri Ferencz voltak jelen. A polgármester bemutatott két vázlatot, a melyen *Kossuth* Lajost asztal mellett állva és Pestvármegye közgyűlésén szónokolva ábrázolja. Dr. Dóri Ferencz nagyobb művészettel óhajtja a képet elkészíttetni, még nagyobb áldozatok árán. Dr. Hoványi Géza, Rimler Károly rámutattak *Endrey* elismert művészetére s teljes bizalommal vannak iránta, hogy megfelelő képet készít Nagyváros részére. A bizottság Dóri kivételével, egyöntetűen hozta meg határozatát, a mely szerint utasította a polgármestert, hogy a képet *Endrey* Sándorral festesse meg, csupán azt kötve ki, hogy a kép *Kossuth* Lajost életnagyságban, szónoki poseban ábrázolja. A kép festése 1600 korona.

* Elgázolt rendőr. Tegnap délután 4 óra tájban a Széchenyi előtt *Vékony* Sándor rendőr teljesítette az őrszolgálatot. A rendőr nagyon ellehetett mertülve gondolataiba, mert nem vette észre, hogy *Dózsa* András nagykeréki illetőségű 16 éves suhanc az általa hajtott kocsival, melyben dr. *Spitzer* Henrik nagykeréki járásorvos felesége és leánya ültek,

feléje tart. A rendőr nem vette észre a kocsi, a kocsi pedig a rendőrt s így megtörtént, hogy a kocsi a rendőrt elütötte. A rendőr súlyosan megsérült, s most gondos orvosi ápolás alatt áll. A figyelmetlen kocsi ellen a rendőrség megindította az eljárást.

* Nagyváros diákvendégei. Nagy élénkség lesz ma és holnap Nagyváraodon. A budapesti VIII. kerületi polgári fiúiskola mintegy kétszáz növendéke, kik hosszabb tanulmányutra indultak, a ma délutáni személyvonattal Nagyváraadra érkeznek, hogy Szent László városát is megtekintsék. A vasutnál az érkező vendégszolgálatot több tanügyi férfi fogja fogadni s kísérik szállásukra, melyet Nagyváros város tanácsa rendezett be két iskolában. A tanács különben minden tőle telhetőt elkövet, hogy a diákok jól érezzék magukat városunkban. Ezenfelül fogva a szálláson kívül holnap villás reggelit ad, s gondoskodik, hogy egyébként is olcsó élelmezéshez jussanak. A diákok a város összes nevezetességeit megfogják tekinteni, melyeket egy nagyobb részt tanügyi férfiaktól álló bizottság fog a diákoknak bemutatni.

* Anyakönyvvezetői kinevezés. A belügyminiszter *Kovács* Lőrincz körösszegapáti népiszkolai tanítót a körösszegapáti anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezető helyettesé nevezte ki, s őt a házassági anyakönyv vezetésével és a házasságkötésnél való közreműködéssel is megbizta.

* A vámellenőrző bizottság ülése. Nagyváros város vámellenőrző bizottsága ma, pénteken délután 3 órakor a városházán gyűlést tart.

* Szívhibaj miatt a halálba. Szegény *Pataki* Mária bihari születésű 19 éves cselédleányt, ebben a szép fiatal korban gyógyíthatatlan szívhibaj gyötörte, a mi miatt helybe sem igen állhatott. Ez igen elkészerítette a cselédleányt s tegnap a kora délutáni órákban kiment a Rulikovszky-utra s a hadapródiškola közelében gyufaoldatot ivott. Az életunt cselédleány súlyos helyi sérüléseket szenvedett s fájdalomában összeesett. Kicsos nyoszörgésére többen figyelmesek lettek, s értesítették a rendőrséget, mely intézkedett a cselédleányt a közkörházba való szállításáról.

* Névmagyarosítások. Naftáli József valamint kiskoru Mislós és Imre gyermekei *Ujvári*-ra, — kiskoru Klein Margit *Kertész*-re, — kiskoru Goldstein Mór *Gerő*-re változtatták vezetékneveiket. Mindannyian nagyváradi lakosok.

x Felhívjuk olvasóink figyelmét *Sanow* Leo exporteur lapunk mai számában levő hirdetésére, melyben igen olcsó áron vannak ajánva a közönségnek gyapjuszövetek, vásznak, zsebkendők stb. cikkek.

IRODALOM.

Majláth püspök Lakos könyvéről.

Lajos Lajos városi levéltárnoknak *Európa Békezevarója* című művéről (melyet annak idején részletesen méltatunk) egymásután jelenik meg a kritika a fővárosi lapokban. E bírálatok mindannyian előnyösen emlékeznek erről az érdemes, komoly tanulmányra valló politikai és történeti munkáról. A szerzőhöz érkezett levelekben kiváló államférfiak és politikusok is dicsérik e munkát. Legújabb *Majláth* püspök következő szép levelet írta a szerzőnek:

»912—1903. szám. Tekintetes Levéltárnok ur! Fogadja kérem, — *Európa Békezevarója* című rendkívüli érdekes könyve egy példányának szives megküldéséért őszinte köszönetem kifejezését.

Örvendek, hogy oly jó hírnévnek örvendő író, mint épen igen tisztelt uraságod könyvében a »Vatikán«-ra is irányítja olvasó közönségnek figyelmét.

A meg nem hamisított történelem is fenghangon hirdeti, hogy a Vatikán a világ boldogulására szolgáló tanoknak hivatott hirdetője.

Bár csak iparkodnának a társadalom nagyjai és kicsinyei mindinkább és inkább felismerni ennek igazságát, hogy a Vatikán fenséges lakója *Annak* helytartója, akinek a világ megváltását köszöni!

Egyébiránt maradok figyelmeért ismételt köszönetet mondva és jó irányban való irodalmi fáradozásaira a jó Isten bőséges áldását kérve, Tekintetes uraságodnak

Gyulafehérvárt, 1903. márczius 26-án

tisztelője

Majláth,

erdélyi püspök.

Igazságszolgáltatás.

Elítélt lótolvajok. A szervezett lótolvajbanda főczinkái felett tegnap hozott ítéletet a törvényszék büntetőtanácsa.

A vád és védelem meghallgatása után *Popa* Jánost 2 és 1/2 évi börtönnel, *Bunyik* Jánost 2 évi börtönnel, *Popsét* 1 évi fogházzal és *Bozsgán* Demetert 3 havi fogházzal büntette.

SZINHÁZ.

HETI MŰSOR.

Péntek: Lotti ezredesei.

Szombat: Virág Lidi (Pintér Imre darabja, a Pintér pár búcsuzása.)

Vasárnap délután: Angot asszonya leánya. este: Virág Lidi.

Koldusdiák. Két primadonnától búcsuzott tegnap a közönség: *Márkus* Arankától és *Rédei* Sziditől. *Márkus* Arankához az előzetes reklámok és az első fellépésnek nagy sikere után nagy reményeket fűztünk, a melyeket azonban csak részben valósított meg a művész. Hanganyaga kitűnő, most, mikor tőlünk távozik, ajánljuk figyelmébe, igyekezzék ezt a jeles hanganyagot alapos tanulással kifejleszteni s igyekezzék a színész első dolgát: a *játékot* minél tökéletesebben megtanulni. Ezek nélkül igazi zikere sohasem lesz.

Rédei Sziditől sajnálattal veszünk búcsút. Kedves megjelenése, kellemes hangja és alapos iskolázottsága minden szerepében sikert biztosított neki. Ehhez járult nagy szinpad rutinja, ügyessége, úgy hogy vele igazán veszteség éri a társulatot. További haladását biztosra vesszük s óhajtjuk, hogy ezentul is csak sikereket jegyezhesse fel színházi naplójába.

Négy előadás. A nagyheti szünetig, az új színtársulat bemutatkozásáig négy előadás lesz még a Szigligeti-színházban, három esti és egy délutáni előadás. A kóristák jutalomjátéka, melyre *Saentgyörgyi* István jön már nem a színtársulat előadása, ezen az előadáson már minden szereplő vendég lesz. Szombaton és vasárnap *Virág Lidi*, *Pintér Imre* darabja kerül bemutatásra s egyszerűsített búcsuzik is e darabban a *Pintér* pár, *H. Novák Irén*, *Péterdy Sándor*. Vasárnap délután a kedves *Angot asszony leányában* utóljára lép föl *M. Rédey Szidi*, ki tegnap búcsuzott az esti közönségtől.

Amon Margit búcsufellépte. A vídamság pajkos szelleme búcsuzik. *Amon Margit*, színházunkban a vig operett szellemének művelője, ma lép fel utóljára. Nemcsak Nagyváradon, hanem általában a szinpadon is. Megélelte a dicsőséget, most részt kér a boldogságból; ez az 5 boldogsága azonban, melyet családi tűzhely édes melegével keres, veszteségünk nekünk, színházba járó közönségnek, a kik immár el sem tudjuk képzelni a pajkos operetteket *Amon Margit* kaczagó művésze nélkül. Erzi ezt a veszteséget az egész közönség, mely *Amon Margit* iránt érzett szeretetének ma este nagyszabású ovációkban készül kifejezést adni. A kiváló művész ma egyik utóbbi legjobb szerepében, *Lotti ezredeseiben* lép fel.

Amon Margit búcsufelléptével.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 196.

Bérlet 165 sz

Ma pénteken, 1903. április 3-án:

Lotti ezredesei.

Operette.

SZEMÉLYEK:

Deventrey Tom, piskóta gyáros	Szathmáry Arpád
Harriet, a felesége — — —	Benkő Jolán
Dikson John, szabó — — —	Bérczi Gyula
Bibiana Lotti, nemzetközi chanteuse exentrique színésznő	Amon Margit
Barley, a Tarka szinpad igazgatója — — — —	Krasznay Andor
Fox, tábornok — — — —	Bognár J.

HELYARAK: Nagypáholy 7 frt. Földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zöltye 1 frt 50 kr. Körzések 1 frt 20 kr., Támlászek, 1 frt. Erkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr. Erkélyülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártzsek 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy szinlap 10 kr.

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3 órától előre válthatók.

Jegyek előre válthatók színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás 7 órakor

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap szombaton, április 4-én:

Virág Lidi.

Népszínmű.

TAVIRATOK.

Apponyi állásfoglalása.

Budapest, apr. 1. (Saj. tud. táv.) Apponyi Albert gróf beszédében többek közt ezeket mondta: »Minden cselekmény, mely az alkotmányosság megszilárdítására irányul, bennem lelkes támogatóra talál, s minden olyan eljárást, mely az alkotmányosságot veszélyezteti, részemről ellenezni fogok.«

A válság.

Budapest, április 2. (Saj. tud. táv.) A képviselőház folyosóján ma izgatott tárgyalások folytak a helyzet tisztázására. Különösen *Andrássy Gyula* gróf és *Berzeviczy* Albert tárgyalt a függetlenségi képviselőkkel: *Kossuth* Ferenczcel *Jushtal*, *Barabás Bélával* és *Rátkay Lászlóval*, hogy mily engedmények árán szavaznák meg az indemnytit a kormánynak? De a függetlenségi nem voltak kapacitálhatók és kijelentették, hogy a legmesszebb menő harcra készülnek.

Bécs, április 2. (Saját tud. táv.) *Széll Kálmán* még a hét folyamán Bécsbe utazik, hogy a királynál referáljon.

Bécs, április 2. (Saj. tud. táv.) A trónörökös egyiptomi utjából való visszatérését a válságos helyzettel kapcsolatosnak tartják.

Andrássy Aladár gróf temetése.

Budapest, ápril. 2. (Saj. tud. táv.) *Andrássy Aladár* gróf kir. főkamaramester, főrendiházi tag, az aranygyapjas rend vitéze, a Lipót-rend középkeresztese ma 76 éves korában elhunyt. *Andrássy Aladár* gróf a 48-iki szabadságharcban *Bem* tábornok hadsegéde volt s a világi fegyverletétel után külföldre menekült. 67-ben az általános amnesztia idején jött vissza Magyarországra s évekig főispáni állást viselt.

Közigazgatási érdemeiért számos kitüntetés és a legfőbb fegyelmi bíróság érte. A delegáció egyik legrégebb tagja volt. Az elhunytban *Andrássy Manó* és *Gyula* grókok testvérüket gyászolják.

NYILTÉR.

Szabott árak!

China-ezüst gyári raktár

Nagyvárad, Bémer-tér.

Ajánlja a most érkezett, 1903. évi mintákban dusan felszerelt raktárt, u. m. étszerek, asztalterítékek, gyertya- és karos gyertyatartók, tálczák, asztal- és gyümölcsállványok, disztárgyak művészi kivitelben. Nászajándékok, verseny és jubileumra alkalmi tárgyak stb. Vendéglő-, szálloda- és kávéházberendezések a legszolidabb kivitelben.

Angol és francia china-ezüst GYÜRÜK egyedüli elárúsítója *Bihar*, *Hajdumegye* és *Erdély* részére nagyban és kicsinyben.

Képes árjegyzék ingyen és bármentve.

KÖZGAZDASÁG.

A Triesti Általános Biztosító-társaság.

(Assicurazioni generali)

f. év márczius hó 18-án tartott 71-ik közgyűlésén terjesztettek be az 1902. évi mérlegek.

Az előtűnk fekvő jelentésből látjuk, hogy az 1902. december 31-én érvényben volt életbiztosítási tőkeösszegek 611.558.220 korona 13 fillért tettek ki és az év folyamán bevett díjak 27.001.880 korona 96 fillérre rugtak. Az életbiztosítási osztály díjtartaléka 13.024.702 korona 24 fillérrel 160.189.849 korona 13 fillérre emelkedett.

A tüzbiztosítási ágban a díjbevétel 12.271.371.385.— korona biztosítási összeg után 20.219.214 korona 97 fillér volt, miből 9.132.779 korona 87 fillér viszont-biztosításra fordított, hogy a tiszta díjbevétel 11.086.435 korona 10 fillérre rugott, mely összegből 7.881.010 korona 61 fillér, mint díjtartalék minden tehertől menten jövő évre vitetett át; a díjtartalék tehát a tiszta díjbevétel 71·10%—át teszi ki. A jövő években esedékessé váló díjöttelezvények összege 82.371.684 korona 24 fillér.

A szállítványbiztosítási ágban a díjbevétel kitett 4.316.155 korona 18 fillért, mely a viszontbiztosítások levonása után 1.457.860 korona 40 fillérre rugott.

A betöréss-lopás elleni biztosítási ágban a díjbevétel 363.700 korona 26 fillért tett ki.

Károkkért a társaság 1902-ben 25.473.446 korona 68 fillért folyósított. Ehhez hozzáadva az előbbi években teljesített kárfizetéseket, a társaság alapítása óta károk fejében 742.014.072 korona és 65 fillérnyi igen tekintélyes összeget fizetett ki. Ebből a kártérítési összegből hazánkra 138.794.885 korona 03 fillér esik.

A nyereség tartalékok közül, melyek összesen 20.313.106 korona 94 fillérre rugnak, különösen kiemelkedők; az alapszabály szerinti nyereségtartalék, mely 5.250.000 koronát tesz ki, az értékpirok árfolyamgadozására alakított tartalék, mely 3.729.624 korona 17 fillér külön tartalékkal együtt 14.010.830 korona 16 fillérre emelkedett, továbbá felemlítendő még a 160.000 koronára rugó kétes követelések tartaléka. Ezekon kívül fennáll még egy 726.138 korona 39 fillért kitevő külön alap, melynek az a rendeltetése, hogy az életbiztosítási osztályban a kamatláb eselleges esőkkenését kiegyenlítsse.

A társaság összes tartalékjai és alapjai, melyek első rangú értékekben vannak elhelyezve, az idei átutalások folytán 190.319.427 korona 11 fillérről 208.632.918 korona 73 fillérre emelkedtek, melyek következőképpen vannak elhelyezve:

1. Ingatlanok és jelzálog követelések — — — —	33.144.493 k. 62 f.
2. Életbiztosítási kötvényekre adott kölcsönök	18.600.000 k. 19 f.
3. Letéteményezett értékpapirokra adott kölcsönök	682.782 k. 13 f.
4. Értékpapírok — — — —	141.290.011 k. 09 f.
5. Tarczaváltók — — — —	1.035.953 k. 91 f.
6. A részvényesek biztosított adós levelei — —	7.350.000 k. — f.
7. Bankoknál levő rendelkezésre álló követelések, készpénz és az intézet követelése, a hitelezők követeléseinek levonásával — — — —	6.529.676 k. 79 f.

Összesen 208.632.918 k. 73 f.

Ezen értékekből 43 millió korona magyar értékekre esik.

Ló osztályozás. A m. kir. Honvédelmi minisztérium 78127—902. sz. leiratával a város területén tartott lovak osztályozását elrendelte. Ezen osztályozás keresztül vitelére határidőül f. év. április hó 21. és 22-ik napjait tűzi ki a katonai ügyosztály. Felhivatnak ennél fogva Nagyváradi város azon lakosai, kik lovakat tartanak, hogy lovaikat és pedig az Olasz és Ujváros városrészből április hó 21-ik, Váralfa, Velence, C-illagváros és Kúlváros városrészből április 22-ik napján reggeli 1/8 órakor megvizsgálás és osztályozás czéljából az újvárosi lóvásártérre annál is inkább elővezessék, mivel különben az 1873 XX. t. cz. 9-a §. a. értelmében a kényszer állításból eredő költségeken kívül a visszatartott lovak mindenike után 20 koronától 200 koronáig terjedhető pénzbírsággal fognak büntettetni. *Darvassy Lajos* tárnok.

Első leánykiházasítási egylet m. sz. Ezen intézet XL. rendes közgyűlése márczius 25-én a tagok élénk részvéte mellett tartott meg. Az évi jelentésből mely kiemeli, hogy az intézet 1902. kezelési év végével fennállásának negyvenedik évét tölte be, kivehető, hogy az 1902. üzleti év daczára a nehéz kereseti viszonyoknak kedvező és kielégítő volt. Új beiratkozás volt 11.837 jutalékrész K. 12.001.400 biztosított tőkével; a biztosítási állomány az év végével K. 46.128.450 volt. Díj- és mellékilletékek bevétele az elmúlt évben volt K. 2.285.864·93, tehát 119.368·12 koronával több, mint az 1901. évben. Értékpapír kamat, Házber és Takarékbetét kamatok czimén 372.393·10 K. vagyis, 64.371·20 koronával több vételeztetett be mint az emult évben. Kiházasítási jutalék és visszafizetések czimén 663.721·97 K. utaltatott ki és 392 kedvezményezett között 956 jutalékrészszel oszlik meg, mely között 25 árva kedvezményezett 54.000 K. összegével foglal helyet. A díjtartalékhoz K. 1.192.324 csatoltatott és ennek összege az 1902. év végével K. 8.131.691·86 volt. Az újonnan szervezett árfolyamkülönbözeti tartalék 50.000 K. összegében nagy meglepéssel fogadtatott. A fennmaradó kezelési felesleg K. 165.752·16 az alapszabályok értelmében alapszabályszerű javadalmazások, nászjutalék felemelési alap és külön tartalék tételeire osztandó fel, mely utóbbiak 894.494·48 koronára rugnak. A hivatalnoki nyugdíjalap 107.680·51 K. képviselet, melynek a közgyűlés által 5000 K. szavaztatott meg. Tetemes leírások után a mérleg végösszege K. 9.323.257·91, mely végösszeg kizárólag reális értéktelekekben nyeri fedezetét. Az igazgatóság jelentése az előző közgyűlési határozatok végrehajtásáról, a pénzkészletek egy részének újabbban egy kitűnő bérház vétele által történt beruházása tárgyában egyhangú helyesléssel tudomásul vétetett, ugyszintén néhány újabb biztosítási kombináció és tabella bevezetése helyesléssel és tetszéssel fogadtatott. A felügyelő bizottság indítványához képest a mérleg és jelentés egyhangulag jóváhagyólag tudomásul vétetik és az igazgatóságának a felmentvény megadatik, Tanay József és Fenyvesi Adolf tag indítványára pedig az igazgatóságnak, az összes intézőknek különösen pedig Schwarz Ármán alelnöknek és Kohn Arnold vezérigazgatónak köszönet és elismerés szavaztatik. A közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésére kijelentettek Hádl Ignác és Zádor Alajos tag urak. A felügyelő bizottság volt tagjai, ugymint: dr. Alexander Bernát, dr. Simonyi Zsigmond, Héger József, Wertheimer Albert, Seifensieder József és Weil J. Dávid egy év tartamára újabb megválasztatnak. Miután még a márcz. hó 16 án dr. Stamberger Ferencz kir. közjegyző jelenlétében megejtett és a jelentésben foglalt »D« osztályú nyereségek kötvények kisorsolására utalás történt, melynek eredményét alább közöljük, az agg elnök lelkes élötésével a közgyűlés bezárult. 1675 Braun Mór ur, Budapest, 3281 Szabó Benedek ur, Budapest, 1383 Bindfeld Márk ur, Hatvan, 4504 Büchler Mór ur, Csu gó, 5625 Sziklai Sándor ur, Gyón, 6481 Gintner Áron Salamon ur, Szezcucin, 646091 Cseley József ur, Szt.-Gottthard, 3747 Papo Juda Garriél ur, Sarajevo.

326.

Értéktőzsde.

Budapest, április 2.

Osztrák hitel — — — —	688.50
Magyar hitel — — — —	749.50
Allamvasut — — — —	694.—
Rimamuranyi — — — —	488.—
Magyar jelzálog — — — —	535.25
Salgótarjáni — — — —	—
Wagon-kölcsön — — — —	—

Határidők.

Budapest, április 2.

Buza októberre — — — —	7.86
Buza áprilisra — — — —	7.88
Tengeri — — — —	6.26
Rozs okt. — — — —	6.81
Zab ápr. — — — —	5.90
Káposzta, repce, aug. — — — —	11.90

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdán 1902. április 2-án.

Magyar aranyjárdék 4 — — — —	12.45
Magyar koronajárdék — — — —	92.75
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2 — — — —	—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2 — — — —	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból — — — —	—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4% — — — —	99.50
Italmérsi jog megváltási kötvény — — — —	—
Horváth szlavonföldterhermentesítési kötvény — — — —	99.50
Magyar nyereségy-sorsjegy-kölcsön — — — —	201.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön — — — —	157.—
Osztrák járdék papírban — — — —	100.85
Osztrák járdék papírban — — — —	10.35
Osztrák járdék aranyban — — — —	121.50

Osztrák korona járdék — — — —	101.—
Osztrák államsorsjegyek — — — —	154.—
Osztrák magyar bank részvény — — — —	15.98
Magyar hitelbankrészvény — — — —	780.—
Osztrák hitelintézet részvény — — — —	693.—
Párisi vista — — — —	95.82
29 frankos arany (Napoleon'dor) — — — —	19.05
Németbirodalmi márka — — — —	117.—
Londoni vista — — — —	289.85
20 márkás arany — — — —	28.42

A szerkesztőnért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Nagyvárad kereskedelmi és iparkamara.

951—1903. szám.

Hivatalos hirdetés.

A kereskedelemügyi m. kir. Miniszter urnak f. évi márczius hó 23-án kelt 15969 számú leirata szerint a »Pesti magyar kereskedelmi bank« r.-t. által alapított 30.000 koronás külföldi tanulmányutra szánt ösztöndíj 4 1/2% kamatait, vagyis összesen 1350 koronát az 1902. az alapító levél értelmében egy kiváló készlettel végzett kereskedelmi akadémiai, vagy felső kereskedelmi iskolai tanulónak szándékozik kiadni, miért is ezen ösztöndíjra pályázatot hirdet. A pályázati feltételek a következők:

1. Az ösztöndíj elnyerése iránt folyamodhatnak olyan ifjak, akik valamely hazai kereskedelmi akadémiát, vagy felső kereskedelmi iskolát kiváló sikerrel végeztek, mely körülmény iskolai bizonyítvánnyal igazolandó;

2. A folyamodványban megjelölendő azon speciális ismeret, melynek elsajátítása vagy tovább tanulmányozása végett az illető a tanulmányutal megtenni szándékozik;

3. Felemlítendő folyamodónak eselleges munkálataj az illető ismeretkörben, valamint a nyelvismeretek és a tervezett tanulmányut programja és időtartama;

4. Végül megemlítendő a folyamodványban, hogy folyamodó miként véli szerzett ismeretait és tapasztalatait a tanulmányut befejeztével itthon értékesíteni.

Olyan pályázó, aki jeles iskolai képzettség mellett a tanulmányozandó vagy elsajátítandó speciális ismeretek körében már elméleti vagy gyakorlati irányú tanulmányokra hivatkozhatik, s ezt igazolni képes, valamint kellő nyelvismerettel is bír, az ösztöndíj odaítélésénél előnyben fog részesítettetni. A pályanyertes a kereskedelemügyi magy. kir. miniszter urhoz jelentést tenni tartozik.

A fentiek figyelembe vételével szerkesztendő folyamodványok a kereskedelemügyi magy. kir. Miniszter urhoz czimezve, a nagyvárad kereskedelmi és iparkamarához a f. 1903. évi július hó 31-éig nyújtandók be, honét azok a kamara javaslatával együtt a kereskedelemügyi m. kir. Miniszteriumhoz fognak felterjesztetni.

Nagyvárad, 1903. április hó 2 án.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara:

Dr. Sarkadi Lajos, Huzella Gyula,
titkár. kir. keresk. tanácsos elnök.

Nagyvárad kereskedelmi és iparkamara.

936—1903. szám.

Hivatalos hirdetés.

A kereskedelemügyi m. kir. Miniszter urnak 11729—IX számú leirata szerint a »Pesti magyar kereskedelmi bank« r. t. által alapított 30.000 koronás külföldi tanulmányutra szánt ösztöndíj 1350 koronát kitevő kamatait a folyó 1903. évben egy felső ipariskolát jó sikerrel

végzett iparosnak szándékozik kiadni, miért is ezen ösztöndíjra pályázatot hirdet.

A pályázat feltételei a következők:

1. Az ösztöndíj elnyerése iránt folyamodhatnak oly iparosok, kik a budapesti vagy a kassai m. kir. állami felső ipariskolát jó sikerrel végezték, mely körülmény iskolai végbizonysítvánnyal igazolandó.

2. A folyamodványban megjelölendő azon speciális ismeret, melynek elsajátítása vagy tovább tanulmányozása végett az illető a tanulmányutat megtenni szándékozik.

3. Felemlítendő folyamodónak esetleges szakmunkálatai az illető ismeretkörben, valamint a nyelvismertek és a tervezett tanulmányút programja és időtartama, valamint azon körülmény is, hogy folyamodó hány évet töltött szakbavágó műhelyben, vagy gyárban s katonai kötelezettségeinek eleget tette vagy sem.

4. Végül megemlítendő a folyamodványban, hogy folyamodó miként véli szerzett ismereteit és tapasztalatait a tanulmányút befejeztével itthon értékesíteni.

Olyan pályázó, ki jeles iskolai képzettség mellett a tanulmányozandó vagy elsajátítandó speciális ismeretek körében már elméleti vagy gyakorlati irányú tanulmányokra hivatkozhatik és ezt igazolai képes, valamint kellő nyelvismerttel is bír, az ösztöndíj odaitélésénél előnyben fog részesülni.

A pályanyertes a tanulmányútról a kereskedelemügyi m. kir. Miniszter urhoz jelentést tartozik tenni.

A fentiek figyelembe vételével szerkesztendő folyamodványok a kereskedelemügyi m. kir. Miniszter urhoz czimezve, a nagyváradi kereskedelmi és iparkamarához a f. 1903. évi május hó 30-ig nyújtandó be, honnan azok a kamara javaslatával együtt a kereskedelemügyi m. kir. Miniszteriumhoz fognak felterjesztetni.

Nagyvárad, 1903. április hó 2-án.

A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara:

Dr. Sarkadi Lajos, Huzella Gyula,

titkár. kir. keresk. tanácsos, elnök

A meddig a készlet tart?

Alkalmi vétel.

Meg nem felelő árúért a pénzt azonnal portómentesen visszaküldjük, tehát nincs kockázat. Megrendelésnél kérjük az összeg 1/3-ának előleges beküldését, a többi utánvétellel. Az egész összeg előleges beküldése esetén bérmentve. Ha a rendelési összeg 20 koronát meghalad, uraknak egy gyönyörű nyári selyem mellényszövetet, hölgyeknek 2 és fél méter legfinomabb tafota selymet **ingyen** mellékelünk.

Reklamációkat 10 napig fogadunk el.

	Korona
1 méter brünni férfi ruhaszövet, tavaszi vagy nyári ruhához, tiszta gyapju, minden divatos színben	3.—
1 méter való francia kammgarn	4.10
1 méter elsőrendű valódi angol gyapju-szövet	5.80
1 darab finom selyemszövet nyári mellényhez	3.—
1 darab duplafedelű valódi ezüst remontoir horgonyóra, gyönyörű kivitelben és 5 évi írott jótállással	11.—
1 darab duplafedelű valódi tula ezüst horgony remontoir óra, 14 kővel	16.—
1 darab atlas-cachemir paplan, minden színben, finom, fehér vattával töltve, 120 cm. széles, 185 cm. hosszú	3.50
1 darab selyem atlasz paplan, 120 cm. széles, 185 cm. hosszú	7.—
1 tuczat zsebkendő, finom batiszt, színes széllel és mintázattal, ajour szegélylyel	2.40
1 tuczat legfinomabb vászon zsebkendő, 3 sor ajour szegélylyel	3.60
1 vég, 32 méter legfinomabb R. Schroll-chiffon, fehérneműnek alkalmas	24.—
1 vég, 14 mtr legfinomabb írlandi vászon	18.—

SANOW LEO exporteur,
BUDAPEST, IV., Zöldfa-utcza 12.

Hirdetmény.

A város közönsége a köz- és magánvilágítás ellátására a városi villamos mű kiépítését megkezdette, s azt folyó évi december hó 15-ik napján a közhasználatnak át fogja adni.

Évtizedek óta érezte városunk közönsége a magánvilágításnál az egészséges verseny hiányát s évtizedek óta viselte azon nagy terheket, a melyek a világításnál a magánfogyasztók vállaira neheztedt.

Ezen akartunk segíteni akkor, amidőn a légszuszgyárral kötött szerződést felmondottuk s a világítás ellátására villamos telepet rendeztünk be, s a telep kezelését házilag eszközöljük.

Czélünk, hogy a város egész területén, a külső városrészekben is villamos fényvel legyen ellátva a közvilágítás, hogy a villamos áramot — mely minden eddigi világításnál szebb, jobb, megbízhatóbb s olcsóbb, — a város minden polgára használhassa.

Midőn ezen városi vállalatot létesítettük, számítottunk a város minden polgárának támogatására; mert a vállalat a városi polgárok tulajdona, annak hasznát, előnyeit a város minden lakosa élvezi.

Önmagunk iránti köteleességet teljesítünk tehát akkor, midőn a városi villamos művet pártoljuk, midőn villamos világítással üzleteinket, magánlakásunkat ellátjuk.

Bizalommal fordulunk városunk minden polgárához, s kérjük, hogy ezen városi vállalat támogatása által önmaguknak is biztosítsák azon anyagi előnyt, amely a villamos világítás használatával jár.

Igyekezzenek bevezetni még az építkezés befejezése előtt a magánvilágítást, mivel azok, a kik azt teljesítik, a szabályrendelet által biztosított azon előnyben részesülnek, hogy az árammérő óráért díjat nem fizetnek s a fővonaltól az árammérő óráig a vezetékét a város díjmentesen készíti el.

A vezetékhálózat beosztása czéljából szükséges, hogy az építkezés megkezdése előtt tudjuk azt, hogy egyes utcákban hány magánháznál számíthatunk arra, hogy a villamos világítást igénybe fogják venni, hogy így az összekötötést a fővezeték elkészítésével egyidejűleg eszközölhessük.

Felkérjük ezért a város polgárait, miszerint a kézbesített bejelentési ívet kitölteni, azt kiküldött közegemnek folyó évi április hó végéig átadni, vagy pedig az építést teljesítő vállalat Ganz és Társa czég irodájába (Kossuth Lajos-utcza, Mezey-ház) beküldeni szíveskedjék.

Hogy a közönség érdeke minden irányban megóva legyen, gondoskodtunk arról, hogy a magánvezeték teljesen megbízhatóan készit-

tessék el s szakközgeink felügyelnek arra, hogy minden egyes vezeték a tervezetnek megfelelőleg az előzetesen bemutatott anyagokból készítettessék.

Kötelességszerűleg gondoskodunk arról, hogy a magán bevezetés készítése minél olcsóbban eszközöltessék s a bevezetést teljesen szabad versenynek hagyjuk, de a városi hálózat készítője, Ganz és Társa czég kötelezte magát, hogy a hozzáforduló feléknél irodájában (Kossuth Lajos-utcza, Mezey-ház I. emelet) a bevezetés tervét és költségvetését díjmentesen elkészíti s a szükséges felvilágosítást megadja.

Világosan megjegyezzük, hogy a bejelentési lapok benyújtása által — melyek csak a vezetékhálózat készítésénél szükségesek, a közönség semminemű kötelezettséget nem vállal s habár az a Ganz és Társa czégnél, mint a városi hálózat készítésénél nyújtandó be, jogában áll a közönségnek a magán bevezetést tetszése szerint bármely más szerelővel vagy vállalkozóval készíttetni.

Midőn értesítjük a város közönségét, hogy magánvilágításra a szabályrendelet szerint a villamos áram

Világítási czélokra kerül:

1 drb	10 gyertyás izzólámpa	áram óránk.	2-2 fill.
1	> 16	>	> 3-5
1	> 32	>	> 7
1	> 100	>	> 24
1	> 125	>	> 28
1	> 150	>	> 37
1	> 175	>	> 42
1	> 205	>	> 48
1	> 250	>	> 56

Motorok hajtására

vagy más ipari czélokra kerül:

1/4	lóerő motor árama	1 óráig mintegy	10 fillérbe
1/4	>	> 1	> 20
1/2	>	> 1	> 30
1	>	> 1	> 55
3	>	> 1	> 82
5	>	> 1	> 135

Felkérjük polgártársainkat, hogy a város jól felfogott érdekéből a villamos világítást magánlakásaikba, üzleteikbe tömegesen vegyék igénybe, a bevezetést folyó évben teljesítsék s a bejelentési lapokat vagy közvetlenül a vállalkozó Ganz és Társa czég irodájába (Kossuth Lajos-utcza, Mezey-ház I-ső emelet) vagy kiküldöttjeinknek mielőbb átadni szíveskedjenek.

Kelt Nagyváradon, 1903-ik évi márczius hó 3-án.

228

A városi tanács.

Triesti általános biztosító társaság

(ASSICURAZIONI GENERALI)

BUDAPEST, V., DOROTTYA-UTCZA 10. szám.

A »Közgazdaság« rovatban közöljük a TRIESTI ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG, a legnagyobb, leggazdagabb és legrégebb biztosító intézetünk

mérlegének főbb számadatait. Teljes mérleggel a társaság mindenkinek, a ki e czélból hozzá fordul, a legnagyobb készséggel szolgál

Az intézet elfogad: élet-, tűz-, szállítvány-, üveg-, betöréses lopás- és harang-törés és repedés elleni biztosításokat. Közvetit továbbá: jégbiztosításokat a »Magyar jég- és viszontbiztosító r-t.«, valamint baleset elleni biztosításokat az »Első o. általános baleset ellen biztosító társaság« számára.

A nagyváradi főügynökség:

225

KURLÄNDER és ULLMANN.

A
convertált 4²/₁₀⁰-os egységes állam-
adóssági kötvények lebélyegzését
díjmentesen

eszközi és erre vonatkozó felvilágosítá-
sokkal készséggel szolgál a

Biharmegyei kereskedelmi-, ipar- és ter-
ményhitelbank Nagyváradon.

Hirdetmény.

A Nagyvárad takarékpénztár, Biharmegyei
kereskedelmi-, ipar- és terményhitelbank, Bihar-
megyei takarékpénztár és Gazdasági és ipar-
bank bejegyzett nagyváradai czégek ezennel
közhírré teszik, hogy f. é. február hó 15. nap-
jától kezdődőleg a betéti kamatlábat a követ-
kezőleg állapították meg:

As intézetek fizetnek:

1. Egy zárlattól a másik zárlatig heverő
tőkék után 4 % -ot. 2. A zárlatközi időben leg-
alább 4 hóig heverő tőkék után 3 1/2 -ot. 3.
a zárlatközi időben nem teljes 4 hóig heverő
tőkék után 3 % -ot. 4. Olyan tőkék után,
melyek az intézetnél legalább 4 hóig hevernek,
de betéti idejük a zárlat által megszakítottak
olyképpen, hogy a zárlat időpontjáig még 4 hó
el nem telt:

a zárlat előtti időre 3 % -ot
a zárlat utáni időre 3 1/2 % -ot

A zárlat minden év június hó 30-án és de-
cember hó 31-én eszközöltetik és a kamatok
a fenti kamatláb szerint tőkésítetnek.

A 10 % os jövedelmi adót a belevő meg-
terhelése nélkül az intézetek fizetik
Az intézeteknél elhelyezett régi betétekre
néve a most megállapított kamatláb f. é.
április hó 1-ső napjától kezdődőleg lép ér-
vénybe.

Nagyvárad 1903 február hó 14. én.

Nagyvárad takarékpénztár r. t.
Biharm. keresk., ipar- és terményhitelbank r. t.
Biharmegyei takarékpénztár r. t.
Gazdasági és iparbank r. t.

155

Három magtár

azonnal kiadó a
Biharmegyei kereskedelmi, ipar- és
terményhitelbank
Nagy Teleky-utcai házában.

506

1246—1903. eln. sz.

Pályázati hirdetmény.

Biharmegye és Nagyvárad város
főispánjának 210/903. sz. intézménye
alapján Nagyvárad város törvényhatóság-
ánál üresedésbe jött utmesteri állásra
ezennel pályázatot hirdetek.

Felhivom ennél fogva mindazokat, akik
ezen élethossziglani kinevezés által be-
töltendő, nyugdíj jogosultsággal egybekö-
tött, 800 korona évi fizetés és 200 ko-
rona lakbér illetménnyel javadalmazott
törvényhatósági utmesteri állást elnyerni
óhajtják, miszerint szabályszerűen fel-
szerelt pályázati kérvényeiket dr. Beöthy
László főispán urhoz f. évi április hó
30-ik napjának d. u. 5 órájáig any-
nyival is inkább nyujtsák be, mivel a
későbbben érkező kérvények figyelembe
vételt nem fog.

Megjegyeztetik, miszerint ezen állás
elnyerésénél az 1873. évi II. t-cz. ér-
telmében a kiszolgált altisztek előnnyel
birnak, továbbá, hogy az utmesterek
szolgálati viszonyaira és minősítésére
vonatkozó szabályrendelet 1. §-sa érte-
lmében, amennyiben olyan pályázó nevez-
tetnék ki, aki a szabályszerű képesítési
vizsgálatot még nem tette volna le, az
illető — a képesítés megszerzéséig, de
legfeljebb egy évig ideiglenes minőségben
lesz kinevezve.

Nagyvárad, 1903. márczius 24-én.

Rimler Károly,

229

polgármester.

Kiadó lakás.

A Kossuth-utcai Mezey-házban a II-ik
emeleten egy **6 szobás utcai lakás**
f. évi május 1-től kiadó.

Bővebbet a házmesternél.

130.

Telefonszám 474.

Telefonszám 474.

VILLAMOS berendezések.

Van szerencsénk a n. é. közönséget értesíteni, hogy *Nagyváradon,*
Kossuth Lajos-utca 3-4. sz. a., (Mezey-féle ház) első emeletén

ÉPÍTÉSI irodát

nyitottunk. Ezen irodánk a városi hálózathoz kapcsolandó

elektromos világítási- és erő-átviteli berendezések

tervezésével és szerelésével foglalkozik, — bárkinek **díjtalanul**
költségvetést készít és erre vonatkozólag készségesen mindennemű **fel-**
világosítást ad. — Ugyancsak fenti helyiségben

villamos világító testek- és szellőztető készülékekből
és különféle ipari **motorokból dús minta-raktárt** tartunk.
célokra szolgáló

A költségvetések készítéséhez szükséges egy helyszíni felvétel, melyet
szintén **díjtalanul** készítünk és ezen célra közlegeinket telefon-értesítés
vagy írásbeli felszólítás alapján rendelkezésre bocsátjuk.

Szakavatott, csinos és pontos kivitelű munkákról biztosítjuk a t. közönséget.

Ganz és Tsa építésvezetősege.

224

Egy fillérbe

sem kerül meggyőződni, hogy melyek a tavaszi és nyári
idény legválogatottabb ujdonságai, ha a n. é. hölgyközönség
egy pillanatra betekint

EISLER BERTALAN

női divat, rövidáru és kézimunka kereskedésébe
Nagyvárad, Olaszi, Fő-utca.

Dus választékban most érkeztek meg: Excentrik gvermekruhák, kötények, batiszt és selyem fejkötők. Ruha díszek,
szalagok, csipkék és himzések. Kézimunkák, himző, kötőselvmek és pamutok. Arcz- és menyasszonyi fátzolok.
Mindennemű piperecikkek. Női- és gvermek zsebkendők, gallérok, kiegészítők.

Zacharias keztyük és minden
létező rövidáru cikkek.

Női **NAPERNYŐK** mélyen
leszállított árban.

204

Egy fillérbe sem kerül bizonyosságot szerezni, hogy üzletem a legolcsóbb beszerzési forrás!